

1. Adım Aşağıdaki cümleleri anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde bir yargı ile tamamlayınız.

Akşam sinemaya hep birlikte
Kapıyı sonuna kadar
Bugün günlerden
Bahsettiği mahalle bizim eski
Akşam vakti onunla Kuşlu Park'ta
Beni Cumhuriyet Meydanı'nda

Yukarıdaki cümlelerin tamamlanmadan önceki hâlleri bir anlam ifade etmiyordu çünkü cümlelerin bağlı olduğu herhangi bir **yargıları** yoktu.

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi "akşam, sinemaya, hep, birlikte" sözcükleri "gidelim" yargısı olmadan tek başlarına bir şey ifade etmez.

İşte cümlelerdeki sözcükleri bir yargıya bağlayan ve anlamlı cümleler kurmamızı sağlayan öge, **yüklem olarak adlandırdığımız ögedir.**

Bu yüzden yüklem, cümlelerin temel ögesidir ve onsuz cümle kuramayız.

Hatta cümleler sadece yüklemden de oluşabilir: "Geldi.", "İyiymi.", "Güzel evdi." gibi.

2. Adım Aşağıdaki cümlelerde işi yapan veya olan kişileri / nesneleri sağ taraftan seçerek uygun olanları cümlelerin başına yerleştiriniz.

..... okula yarın gideceğiz.	siz	onlar	ben
..... bu hafta çok yağacak.	ağaçlar	yağmur	fırtına
..... yapraklarını dökmeye başladı.	okullar	ağaçlar	beton
..... tüm kitaplarını bağışlayacakmış.	siz	ben	sen
..... kırmızı renkli bir meyvedir.	kivi	çilek	muz
..... yeni bir kitap keşfettim.	biz	o	ben

Her cümlelerin yüklemi çekimli halde bulunur ve bize cümlede bildirdiği yargıyı kimin gerçekleştirdiğini veya kim / ne olduğunu söyler.

Kısacası her cümlede işi yapan birileri vardır. İşte biz bu ögeye de **özne** adını veriyoruz ve yüklem ile birlikte cümlelerin **temel**, vazgeçilmez iki ögesini oluşturur.

3. Adım Aşağıdaki cümlelerde koyu renkli ve altı çizili yazılmış ögeler yüklemidir. Bu yüklemelerde yer alan boşlukları anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde tamamlayınız.

Bu işi daha güzel yaptığını fark
Hediye için arkadaşına teşekkür
Soğukta ceketsiz gezince hasta
Bana seslenen adam park.... bekçi.....
Olayın yaşandığı yer evleri..... ön.....
Evinin tek eksiği robotuydu.
O gerçekten bir kadındı.
Ahmet, yakışıklı ve boylu bir çocuktü.
Onun defteri çizgili, beyaz kaplı bir
Konuşmayı seven, herkese yardım eden bir
Türkçe yazılıımız ekimin ikinci
Yüksek not alınca havalara
Ali sonunda öğretmenin gözüne

Yukarıdaki örneklerde gördüğümüz üzere yüklemeler, tek sözcükten oluşabileceği gibi **birden fazla sözcüğün bir araya gelmesi ile oluşan söz öbeklerinden de** oluşabilir. Dilimizde söz öbekleri **isim tamlaması, sıfat tamlaması, birleşik fiiller, ikilemeler, fiilimsi öbekleri ve deyimlerden** oluşur.

Yüklemi doğru tespit edebilmek adına geçmiş yıllarda öğrendiğimiz bu konuları hatırlamakta fayda vardır.

Diğer ögeleri bulmak için her zaman yükleme soru soracağımızdan yüklemi doğru tespit etmek gerekir.

4. Adım Aşağıdaki cümlelerde yüklemlerinin altını çizip yüklem tek sözcükten mi yoksa söz öbeğinden mi oluşuyor, işaretleyiniz.

	Söz Öbeği	Tek Sözcük
Bahçeli bir köşk tutmak için emlakçıya uğradı.		
Yapımı biten oyuncak bebekleri paketledi.		
Dönülmez akşamın ufkundayım.		
Yakamozlara bakarak yürümeye devam etti.		
İki kere düşünmeden cevap vermeyin.		
Evde çok sevdiğim kitabımı unuttum.		
Kadın bedenimin ölçüsünü aldı.		
Çocuk parkta hüngür hüngür ağlıyordu.		
Genç bir kadının küçük ve tatlı kızıydı.		
Yenişehir'in kahveleri büyük ve güzeldir.		
Söylenenlerin hiçbirine kulak asmadı.		
Okumak, insanlığın en önemli ihtiyacıdır.		

Yüklem Hep Sonda mı Olur?

Dilimizde yüklem son da yer alır ama bazen konuşma dilinde veya sanatsal kaygı ile yüklem in yeri değıştirilebilir, başta ya da ortada da yer alabilir.

5. Adım Aşağıda yüklem in son da yer almadığı cümleleri işaretleyiniz.

Sonunda yetiştim otobüse.	
Arkadaşlarıyla sinemaya gitmek istiyordu.	
Hemen aldı tabaktaki kurabiyeleri.	
Babam sabah gazetesini okudu.	
Ders notlarını verdim arkadaşşıma.	

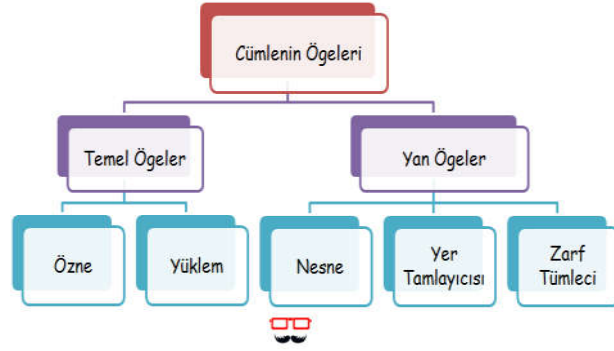
6. Adım

Aşağıdaki cümlede yüklem dışındaki ögelerin altı çizilmiş ve numara verilmiştir. Altı çizili öğelere yükleme hangi soruları sorarak ulaştığınızı yazıp örnekteki gibi eşleştirin.

					Kimde?
					Kime?
					Kimden?
	Kim	Nerede?	Ne Zaman?	Kimi?	Kim?
	Ne.....?	Nereye?	Nasıl	Neyi?	Ne?
		Nereden?	Niçin?		
Ali evde sıkıldığı için kitap okudu.	Kim Okudu?	Nerede?	Niçin?		Ne?
1 2 3 4	1	2	3		4
Onlar okula koşarak gittiler.	Kim Gitti?	Nereye?	Nasıl?		
1 2 3	1	2	3		
Siz bahçede çiçek toplayın.					
1 2 3					
Kitapları onlara hemen verin.					
1 2 3					
Vatanımız kutsaldır.	Ne kutsaldır?				
1	1				
Çiçekler güzeldir.					
1					
Babam anneme çiçek almış?					
1 2 3					
Size akşam hızlıca geliriz.					
1 2 3					
Sokakta çocuklar sevinçe oynuyor.					
1 2 3					
Ders çalışmak için bize geldiler.					
1 2					
Seve seve yarın pikniğe gidecekler.					
1 2 3					
Çocuk parkta güngür güngür ağladı.					
1 2 3					
Hemen aldı tabaktaki kurabiyeleri.					
1 2					
Babam gazetesini akşam okur.					
1 2 3					
Yaz tatilinde İstanbul'a gideceğiz.					
1 2					
Biz bakkaldan şeker aldık.					
1 2 3					

Cümlelerin Öğeleri Nasıl Bulunur?

Yukarıda çözdüğünüz etkinlikte yükleme sorular sorarak aldığımız her cevap bize cümlelerin diğer öğelerini verdi. Şimdi bu öğelerin isimlerini öğrenelim.

7. Adım Hangi sorunun hangi ögeyi buldurduğuna yönelik aşağıdaki tabloyu öğreniniz.

Özne	Yer Tamlayıcısı	Zarf Tümleci	Belirtili Nesne	Belirtisiz Nesne
Kim?	Nerede?	Ne Zaman?	Kimi?	Kim?
Ne.....?	Nereye?	Nasıl?	Neyi?	Ne?
	Nereden?	Ne için?		
	Kimde?	Ne ile?		
	Kime?			
	Kimden?			

Özne

Cümlede yüklem ile bildirilen hareketi yapan veya yüklem ile hakkında bilgi verilen ögedir. **Yani fiil cümlesinde yapan, isim cümlesinde olandır.** Yükleme sorulan "**Kim veya Ne?**" sorularının cevabı özneyi verir. **Gizli özne ve gerçek özne** olmak üzere ikiye ayrılır.

Yer Tamlayıcısı

Dolaylı tümleç veya **yer tamlayıcısı**, yüklem bildirdiği işi yer bakımından belirten ögedir. Yükleme sorulan "**nereye, nerede, nereden, neye, kime, kimde, kimden?**" sorularına cevap verir. Dolaylı tümleci bulmak için yükleme sorulan **sorular** ismin "**-e, -de ve -den**" hâllerindedir. **Dolaylı tümleç olan** kelime veya kelime öbeği ismin "**-e, -de ve -den**" hâllerindedir.

Zarf Tümleci

Cümlede yüklem **ne zaman, nasıl, ne kadar, ne ile, ne için, kim ile** yapıldığını bildiren ögedir. Zarf tümleci bulunurken de yükleme bu sorular sorulur.

Nesne

Cümlede fiilden etkilenen ögedir. Yani **yapılan iş ile nesnenin arasında bir ilişki** vardır. Bu yüzden nesne, yalnızca fiil cümlelerinde bulunur.

"**Neyi ve Kimi?**" sorularına cevap veren nesneye "**Belirtili Nesne**" adı verilir.
 "**Ne ve Kim?**" sorusuna cevap veren nesneye "**Belirtisiz Nesne**" adı verilir.

8. Adım Aşağıda yer alan cümlelerin öğelerini bulup altına yazınız.

Anası	mutfakta	bir tabağa	marul	doğruyor.
Oğlu	savaşın birinde	şehit	düştü.	
iki kızı	da	ücre yerlere	gittiler.	
Adnan,	Kadri'den dönerken	sokakta	düşünüyordu.	
Ağaçlar	sel sularına	dayanamadı.		
Sel suları	bütün meydanı	kapladı.		
Sonbahar	uzun ve güzel	geçti.		
Bir motor	beni	büyük şehirlere	götürmüştü.	
O zamanlar	cumhuriyetin ilk yıllarıydı.			
Kayığı temizleyenler	dokuz kişiydi.			
Geçen aylarda	bu okulu	ziyaret etmiştik.		
Kaldırım taşlarını	saya saya	ilerliyordu.		
Akşam	sessizce	müzik	dinleyebiliriz.	
Biz gelince	aralarında konuşmaya	son verdiler.		
Erken kalktığım açık, bulutsuz sabahlar	bana	çocukluğumu	hatırlatır.	
Allah	hepimizin rızkını	bol bol	ayırmıştır.	
Vezin bilmez genç bir şair gibi	bakıyordu.			
İnsanlar durmadan hep aynı şeyi	tekrar ediyor.			
Fahriye Abla bu mahallenin annesi	gibiydi.			
Öğrenciler müzenin içinde	geziniyordu.			
Kardeşim bugün sınava gireceği için	çok heyecanlı.			
Kendini kurtlarla dolu bir sofrada	sandı.			

9. Adım Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları çözünüz.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili öge yer tamlayıcısı değildir?

- A) Bahçenin tam ortasında bir kuyu vardı.
- B) Haziran başında okullar tatil olacak.
- C) Otobüsün penceresinden ailesine el salladı.
- D) Uçsuz bucaksız bir denizde yüzmek istedi.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisi sadece özne ve yüklemden oluşmaktadır?

- A) Kapıyı sonuna kadar açtı.
- B) Kendisinden başka kimse yoktu.
- C) Uzaktan bir otomobil geliyordu.
- D) Hiddetinden kendini kaybetti genç adam.

Özne, bir cümlede bildirilen işi yapanı belirtirken nesne, cümlede yapılan işten etkileneni belirtir.

"Çiçekleri suladı." cümlesinde altı çizili sözcük nesne iken "Çiçekler açtı." cümlesinde altı çizili sözcük öznedir.

3. Yukarıdaki açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapılan işten etkileneni bildirir?

- A) Ağaçlar sel sularına dayanamadı.
- B) Yağmur aralıksız saatlerce yağdı.
- C) Sel suları bütün meydanı kapladı.
- D) Dereyi belediye ekipleri ıslah etti.

Son Adım

Cümlelerin öğeleri ile ilgili beceri temelli sorulardan oluşan Pekiştiren Test ve kazanım temelli testlerden oluşan Ölçen Test serilerini çözüp LGS'ye hazırlan.

Aşağıdaki karekodu okutarak ilgili testlere ulaşabilirsiniz.

Ölçen ve Pekiştiren Kazanım Testleri

[2016 8.Sınıf Kazanım Testleri](#)

[2017 8.Sınıf Kazanım Testleri](#)

[2018 8.Sınıf Kazanım Testleri](#)

Klasikhoca.com

